

Hallingskarvet nasjonalparkstyre
sfovpost@statsforvalteren.no

Deres ref: 2009/10588 432.3
Vår ref: **475.1/2024**

Tilsynsutvalget HV nasjonalpark Vestland
tilsynsutvalet.hordaland@ullensvang.kommune.no

Sted: Trondheim
Dato: 05.06.2024

Anne Berit Slåke-Lerberg
Trøeguto 7, 3580 GEILO

Søknad om videreføring av støtteføringstiltakene for fjellrev på «Finse»

Vi viser til tidligere søknader og tildelte dispensasjoner, samt samtaler rundt behov for oppdatering av gitte dispensasjoner. Vi søker herved om videreføring av støtteføringstiltakene for fjellrev i Hallingskarvet nasjonalpark og Saupsjøen-Hardangerjøkulen landskapsvernområde, knyttet til arbeidet med å bevare fjellreven på «Finse» (slik delbestanden navngis i det nasjonale overvåkingsprogrammet). Oppdraget er finansiert av Miljødirektoratet, koordinert av oss ved Norsk institutt for naturforskning (NINA) og driftet av Statens Naturoppsyn (SNO).

Kort oppdatering rundt tiltakene på Finse i tidsperioden 2000-2023

Den siste opprinnelige fjellreven på Finse, som vi med sikkerhet kjenner til, var en radiomerket tisper som døde i 2000. De registrerte ynglingene på Finse i årene 2001, 2002 og 2005, var trolig innblandet med farmrev. Etter flere sesonger med omfattende innsamling av materiale og DNA-analyser konkluderte NINA at den opprinnelige bestanden av vill fjellrev på Finse var utdødd. Miljødirektoratet besluttet at farmrevene skulle tas ut og erstattes med fjellrev fra avlsprogrammet. I løpet av 2009 og 2010 ble det tatt ut i alt sju rever med farmrev-opprinnelse i dette fjellområdet. Allerede vinteren 2009/2010 ble det satt ut 16 fjellrever fra avlsprogrammet på tre hilokaliteter. Fram til 2012 ble det til sammen satt ut 71 valper fra avlsprogrammet i fjellområdet (**Tabell 1**).

Hovedtiltaket i dette fjellområdet er nå avgrenset til støtteføring og det er per nå oppført i alt 21 fôrautomater, fordelt på 13 hilokaliteter (**Tabell 1**). To av disse automatene er oppført på privat grunn i Lengjedalen (hos Anne Berit Slåke-Lerberg), øvrige 19 er oppført på statens grunn. Tre står utenfor verneområdene (en ved Memorge og to ved Sandå), to står ved Dyrhaugane i Saupsjøen Hardangerjøkulen LVO, øvrige 16 er oppført innenfor Hallingskarvet nasjonalpark.

Videreføring og eventuell utvidelse av tiltakene

Vi søker om videreføring av gitte dispensasjoner for oppføring av fôrautomater og støtteføring av fjellreven på Finse. Vi søker om dispensasjon til oppføring av inntil 25 fôrautomater i fjellområdet. Det er som nevnt oppført 21 fôrautomater på 13 hilokaliteter per 2023.

Posisjoner kan være justert noe ift. tidligere oversikt, da oppsynet har flyttet noen av fôrautomatene bort fra selve hilokalitetene for å redusere oppdagbarheten av hiene, noen fôrautomater er også lagt ned. Merk at posisjonene er unntatt offentlighet og framkommer derfor ikke her. Disse kan ettersendes hvis ønskelig, og er alltid tilgjengelig og oppdatert i vår database.

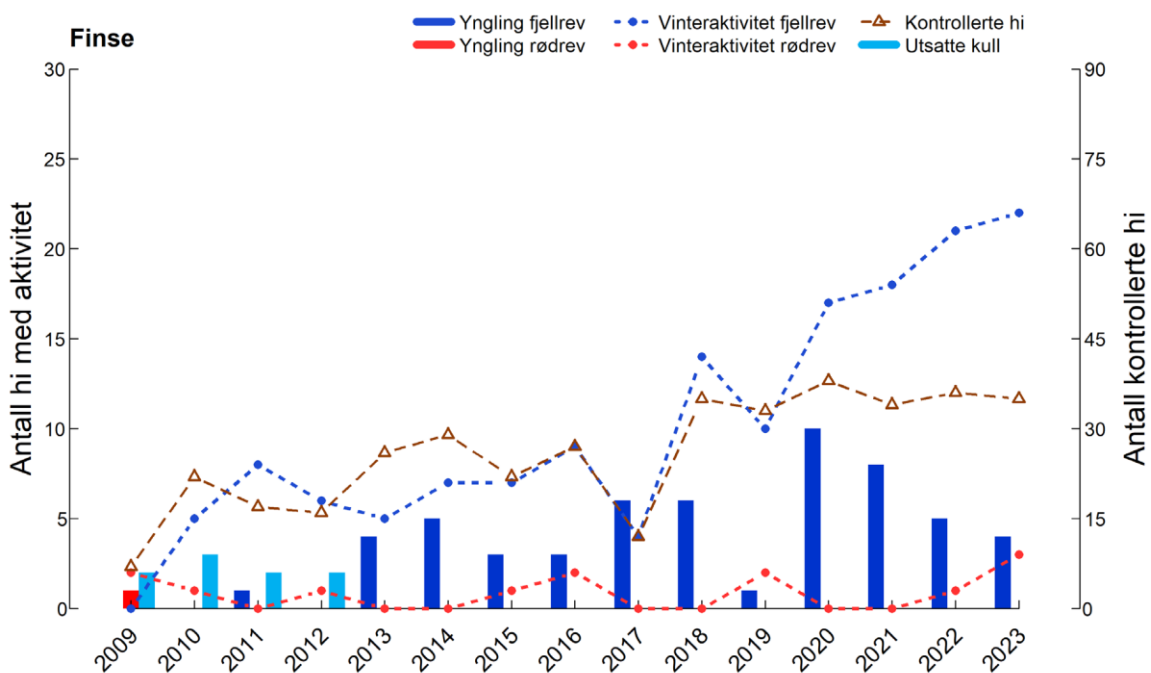
Vi ønsker å ha en relativt åpen mulighet til å oppføre nye fôrautomater dersom fjellreven skulle utvide sin utbredelse i fjellområdet. Dette vil i så fall gjøres i samråd med nasjonalparkforvaltningen og grunneiere i forkant.

Tabell 1. Oversikt over gjennomførte og pågående tiltak i Finse fra 2009–2023. Merk at utsatte valper står anført på året de er født, selv om de er satt ut vinter påfølgende år.

Tiltak	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
Fôring: antall lokaliteter	6	9	13	13	13	13	13	13	13	14	14	13	13	13	13
antall automater	11	17	21	21	21	21	21	21	21	21	21	22	21	21	21
Utsetting: antall grupper	3	3	2	4											
antall individ	16	27	14	14											
Uttak av farmrev (H9)	5	2			1										

Kort om utviklingen i fjellrevbestanden i Finse 2009-2023

Fjellrevbestanden på Finse har tatt seg opp som følge av tiltakene, godt hjulpet av noen tilfeller av smånagertopper med høyt innslag av lemen. I 2023 ble det dokumentert fire ynglinger av fjellrev på Finse (**Figur 1**), med til sammen minimum 16 valper. I 2020 ble det dokumentert hele 10 ynglinger av fjellrev i området. Reproduksjon og overlevelse svinger i takt med forekomst av smånagere tross støttefôring, men vi støttefôring bidrar til noen ynglinger også i bunnårene. Antall hi med vinteraktivitet av fjellrev har økt gjennom hele overvåkingsperioden og vinteren 2023 var det aktivitet ved 22 kjente fjellrevhi.

Figur 1. Antall kontrollerte hi (høyre akse), antall hi med vinteraktivitet, antall ynglinger av fjellrev og rødrev, samt lokaliteter med utsetting av fjellrevvalper fra avlsprogrammet i Finse i perioden 2009–2023 (venstre akse). Merk at aktivitet av rødrev bare er aktivitet registrert ved kontroll av fjellrevhi. Data hentet fra Rovbase sammenstilt i [Ulvund mfl. 2023](#).

På Finse registrerte vi 23 unike fjellrever fra 57 fungerende prøver vinteren 2022/2023. Dette gir et treårssnitt for bestandsstørrelse på 33 rever (28–44; 95% KI). Bestanden på Finse har doblet seg fra ca. 15 rever i 2015 til i overkant av 30 rever etter 2019. DNA-identifiseringen av enkelt individer viser at det er en viss utveksling av rever mellom Hardangervidda, Finse og Snøhetta.

Oppfølging av tiltakene

Bevaringstiltakene på fjellrev i Norge er finansiert av Miljødirektoratet. NINA har i oppdrag å koordinere tiltakene nasjonalt, sørge for alt utstyr, samt innhente nødvendige dispensasjoner, komme med råd for lokale tilpasninger av tiltakene og for å evaluere effekten av tiltakene.

Fôrautomatene røktes av Statens Naturoppsyn. Oppsynets ferdsløp knyttet til fjellrevoppdraget er hjemlet i «Naturoppsynsloven». Vår søknad er derfor begrenset til oppføringen av teknisk utstyr. Litt avhengig av aktivitet ved fôrautomatene så er det oppfølging av automatene ca. annenhver måned gjennom hele året. Alle besøk ved fôrautomatene loggføres i Forlogg (<https://www8.nina.no/Forlogg>) slik at statistikk på oppfølging og fôrforbruk kan hentes ut og sammenstilles. Her kan det alltid også hentes ut en oversikt over det tekniske utstyret, samt deres eksakte UTM posisjoner mm.

Evaluering av tiltakene - viltkamera

For både å ha tilsyn med tiltaket, og for å dokumentere fjellrevens etablering og bruk av fôrautomatene, samt forekomst av andre arter (spesielt rødrev), eventuelt forekomst av øremerkede rever, har det vært ønskelig å flytte viltkamera som tidligere har vært montert på selve automaten ut på en påle framfor automaten. Vi har etter flere års erfaring kommet til at det er best å plassere kamera på ca. 5-10 meter avstand fra fôrautomaten, aller helst i tilknytning til en stein slik at det ikke blir så lett synlig. En slik plassering gir oss mer kunnskap om forekomst av andre (konkurrerende) arter i fjellområdet, så som rødrev, kongeørn og jerv. Det er også lettere å dokumentere forekomst av sykdommer eller skabb. Vi søker derfor om å flytte eksisterende kamera ut på stolper. Dette er i noen grad allerede gjort i flere fjellområder. Både fôrautomat og kamera er merket med bestandige stålskilt som forklarer hva dette er, QR kode til prosjektsider og kontaktinformasjon til SNO lokalt. Viltkameraene følges opp av oppsynet i tilknytning til oppfølging av fôrautomater og hikontroller knyttet til det nasjonale overvåkingsprogrammet for fjellrev. Dette skal altså ikke medføre mer ferdsløp.

Varighet

Vi søker om dispensasjoner for de tekniske installasjonene med en varighet på 10 år (2024 – 2033), basert på en forventning om at tiltakene må pågå ytterligere 10-15 år før fjellrevbestanden kan regnes som levedyktig uten tiltak. Det må legges til at denne tidshorizonten er høyst usikker og foreløpig, beregnet ut fra den vekstraten vi hittil har sett i fjellrevbestanden. Det kan forventes en utflating av veksten slik vi ser konturene av i mindre fjellområder i Midt-Norge. Samtidig kan det forventes en økning dersom tiltakene utvides, f.eks. med oppsett av flere fôrautomater.

Alle tekniske installasjoner fjernes ved opphør av tiltaket og eventuelt påvirkning av omgivelsene rundt tilbakeføres. Merk at alt utstyr knyttet til utsettingene er fjernet/hentet inn av SNO, så ingenting av det utstyret skal stå igjen ute.

Informasjon

Ta kontakt om ytterligere opplysninger trengs for behandling av søknaden. Merk at det etter ønske fra Statskog sendes en samlet søknad til Statskog, region Vest, for videreføring av samtlige tiltak for fjellreven i Vestland. Dette for å lette saksbehandlingen. Per nå har vi dispensasjon ut 2026 fra Statskog.

Vi er ellers positive til å bidra med informasjon om prosjektet for nasjonalparkstyret eller grunneiere. Det er lett å delta på møter via Teams i disse dager.

Vennlig hilsen

Nina E. Eide

Seniorforsker

Norsk institutt for naturforskning - NINA

73 80 14 00 • 95 70 43 83 • www.nina.no

Kopi sendt til:

Miljødirektoratet	post@miljodir.no
Statens Naturoppsyn	petter.brathen@miljodir.no